

2018-08-30

Motion till kommunfullmäktige
i Jönköpings kommun

Motion om friytor av tillräcklig storlek och kvalitet på våra förskolor

Bakgrund

Under lång tid har vi ansett det vara viktigt att ta hand om våra barn på ett bra sätt. Ett tidigt exempel på detta är den lagade skolmaten, något nästan unikt i världen. Ett annat exempel är kraven på små grupper i förskolan. Vi har också i närtid gått igenom förskolorna för att få bort farliga kemikalier.

Jämnställdhetsrevolutionen och kvinnornas inträde på arbetsmarknaden under slutet av förra årtusendet, innebar att den gemensamma barnomsorgen byggdes ut. I dag tillbringar över 90 % av förskolebarnen lejonparten av sin vakna tid i förskolan.

Friytors betydelse

Vi har tidigare varit överens om att förskolevistelsen skall vara av hög kvalitet. Ett av de viktigaste kvalitetsmåten är friytors storlek och kvalitet (karaktär)

Varje vardag går nästan två miljoner barn och unga till förskola och skola runt om i landet. Skolans och förskolans utemiljö är en central del av vardagen för de flesta barn. Tätare städer, ökande trafik, och stressig vardag för många vuxna har resulterat i en minskad rörelsefrihet och att allt fler barn skjutsas till skolan och fritidsaktiviteter. Många barn vistas inte i andra miljöer än hemmet, skolan, och kanske en tillrättalagd fritidsverksamhet – och i bilen på väg mellan dessa miljöer. Därför måste skolgårdar och förskolegårdar erbjuda miljöer som främjar barns och ungas allsidiga utveckling. Här måste finnas plats för lek, sport och vilda aktiviteter, men även för samtal, enskildhet, sinnliga upplevelser och stillhet.(1)

Rymliga utemiljöer behövs för starka och friska barn. Hälsoeffekterna av fysisk aktivitet handlar om de generellt hälsofrämjande effekterna på organismen som kondition, muskelstyrka, immunförsvar, hjärt-kärlhälsa och mentalt välbefinnande. Särskilt stor framtida betydelse har förebyggandet av övervikt och av benskörhet. Ett starkt skelett som ska hålla livet ut måste byggas upp före puberteten. (2)

Det finns samband mellan en gårds kvalitet och utevistelse. Ju högre kvalitet en gård har, i form av grönska och väl planerade lektytor, desto mer tid spenderar barn utomhus. Utomhusleken kan också bidra till mentalt välbefinnande genom stressreducering, återhämtning och uppbyggnaden av olika exekutiva funktioner (3). På svenska förskolor har utomhuslek på rymliga och gröna gårdar visat sig ha samband med bättre nattsömn, välbefinnande, viktkontroll (4) och koncentrationsförmåga hos barnen (5).

Utveckling

Från sextioalet och fram till ungefär 1990, arbetade man mycket med den fysiska livsmiljön för barn. Men på 00-talet slutade man att bry sig på samma sätt. (6)

I dag är den genomsnittliga friytan per elev i Sverige 44.8 m². Enskilda huvudmän erbjuder 18m² mindre. Boverket rekommenderar minst 40m² /elev och minst 3 000m², oavsett antal barn. Ungefär 40 % av förskolorna uppnår inte detta. Och den här ytan krymper över tiden, med ungefär 3,4m² per år.

Situationen är värst i expanderande städer – och allra värst i Stockholm. Där erbjuds barnen ofta en mindre yta än vad grisar enligt jordbruksverket minst skall ha. Grundsyn Jönköping är inte där än, men rör sig åt det hållet, genom den kortsiktiga överexploatering som nu bedrivs av den inre staden och genom att barnens intressen regelmässigt kommer in för sent och för svagt i stadsbyggnadsprocessen.

Yrkande

Med hänvisning till vad som anförts i motionen yrkar jag:

Att boverkets riktlinjer på 40m² skall gälla som minimiyta för kommunens förskolor

Att naturmark, träd, buskar och gräsmattor skall vara regel.

Att tak eller gata/parkering inte skall kunna räknas in som friyta.

Att grönmålade plastmattor utomhus inte skall räknas in som friyta.

Bengt Åke Berg (V)

1 Boverket 2015:8, Gör plats för barn och unga.

2 Boldemann ,m.fl., Science and sports 26, nr 2, Sid. 72-82 (2011)

3 Naturvårdsverket, Den nyttiga utevistelsen, 2011

4 Söderström m.fl., Acta Paediatrica 102, 2013; sid 83-91

5 Mårtensson m.fl., Health and place 15; nr4; 2009, sid 1149-1157

6 Arkitektur; mörka utsikter; 27/4 2016